

Archeologienota met uitgesteld vooronderzoek

MOL, Desselsedreef 2A220

Programma van maatregelen

2016L296

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-02/ wettelijk depot: D/2017/12654/02
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2017), Archeologienota met uitgesteld onderzoek, Mol, Desselsedreef 2A220, programma van maatregelen, HAAST-rapport 2017-02, Bree, D/2017/12654/02

© 2016 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

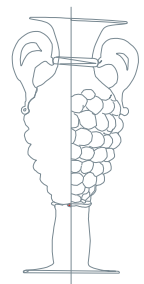
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/02

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Het projectgebied geprojecteerd de Ferrariskaart uit 1771 - 1775

INHOUD

1. Gemotiveerd advies	4
2. Programma van maatregelen uitgesteld vooronderzoek	5
3. Lijst met afbeeldingen	17
4. Bibliografie	17

1. Gemotiveerd advies

In opdracht van Jadem Arabians bvba, Berkensingel 24 te 2490 Balen, werd een bureauonderzoek opgemaakt, opgevat als archeologienota met uitgesteld onderzoek. Jadel Arabians bvba wenst aan de Desselsedreef in Mol – Postel een stoeterij met aanhorigheden te bouwen op het kadastrale perceel Mol 2A220. Het perceel heeft een oppervlakte van 37.319,26 m² en de bouwzone heeft een oppervlakte van 7.762 m². Hiermee worden de limieten zoals opgegeven in het erfgoeddecreet waaronder geen archeologienota vereist is ruim overschreden.

De projectontwikkelaar vraagt om juridische redenen uitstel van onderzoek. Het projectgebied ligt deels binnen de afbakening van het beschermd landschapsrelict rondom de Abdij van Postel en net daar wenst men een toegangsweg naar de stoeterij aan te leggen.

In het bureauonderzoek werden alle nodige gegevens verzameld en besproken om te komen tot een gefundeerde uitspraak betreffende de archeologische verwachtingen in het betrokken projectgebied.

Op het terrein van het afgebakende projectgebied zijn nooit vondsten gemeld.

Op basis van de gegevens uit de voorstudie kan niet met zekerheid gezegd worden dat het projectgebied effectief resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Om toch voldoende zekerheid te krijgen over mogelijke aanwezigheid van archeologische – waardevolle – sporen wordt een archeologisch traject geadviseerd omvattende landschappelijke boringen gevolgd door archeologische boringen, gevolgd door een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem.

Afweging van de verschillende prospectiemethodes:

De beschikbare methodes binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, veldkartering, landschappelijk booronderzoek en geofysisch onderzoek zullen weinig of geen resultaten opleveren.

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden door een ondersteunende ingreep in de bodem. Bovendien is deze methode duur en zullen de resultaten niet opwegen tegen de kosten.

Veldkartering: Eerst ploegen en vervolgens een veldkartering organiseren zal kosten/baten technisch en naar resultaten weinig of geen meerwaarde opleveren binnen het projectgebied. Op de historische kaarten is het gebied ingetekend als bos. De ontbossing van het terrein, eind 19de eeuw, mogelijk 20ste eeuw, heeft ongetwijfeld gezorgd voor een verstoring van de toplagen (Ap horizont) van het terrein waardoor bij veldkartering aangetroffen vondsten slechts een vage indicatie opleveren van mogelijk aanwezig erfgoed.

Landschappelijk bodemonderzoek is wenselijk om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard gebleven is, hetzij eventueel geschonden. Het vervolgtraject is mede afhankelijk van de resultaten van dit booronderzoek. De aanwezigheid van een podzol bodem wijst naar een goede bewaring van de bodem en een eventueel archeologische niveau.

Verkennd/waarderend archeologisch booronderzoek ondanks het feit dat er geen meldingen zijn van prehistorische vondsten in het projectgebied of de omgeving ervan is het juist daarom

interessant het gebied archeologisch uitgebreid te prospecteren indien uit het landschappelijk booronderzoek tenminste blijkt dat de oorspronkelijke bodemopbouw niet of slechts in geringe mate geschonden is. Een archeologisch booronderzoek is een middel om prehistorische sites op te sporen.

Proefsleuven: we adviseren om het terrein ook verder te onderzoeken doormiddel van proefsleuven van 2 m breed over de volle lengte van het terrein, noordwest-zuidoost gericht, haaks op de loop van de grachten en rekening houdend met de lichte daling van het terrein van oost naar west zoals vast te stellen is aan de hand van het hoogtemodel. Een verkennend archeologisch booronderzoek is namelijk niet geschikt om bodemsporen op te sporen en te registreren. Dit kan enkel doormiddel van een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem.

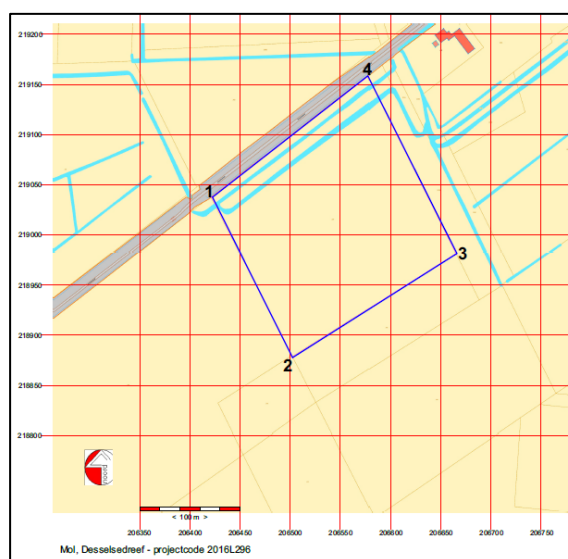
2. Programma van maatregelen uitgesteld vooronderzoek

2.1. Administratieve gegevens

- 2.1.1. Projectcode: 2016L296
- 2.1.2. nummer wettelijk depot: D/2017/12654/02
- 2.1.3. naam en erkenningsnummer archeoloog: Rik van de Konijnenburg,
OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree
- 2.1.4. naam en adres van de opdrachtgever: **JADEM ARABIANS BVBA**, Ondernemingsnummer:
BE0480005686 - Adres: BERKENSINGEL 24 - 2490 BALEN (contact: architect.bollen@telenet.be
– ACB Architecten bvba – Cl. Bollen, Corbiestraat 71, 2400 Mol)
- 2.1.5. locatiegegevens:
 - 2.1.5.1. provincie: Antwerpen
 - 2.1.5.2. gemeente: Mol
 - 2.1.5.3. deelgemeente: Postel
 - 2.1.5.4. adres: Desselsedreef
 - 2.1.5.5. toponiem: De Koekoek
 - 2.1.5.6. bounding box:

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y
1	206422.096	219037.561
2	206502.330	218878.090
3	206665.910	218981.430
4	206577.433	219158.211

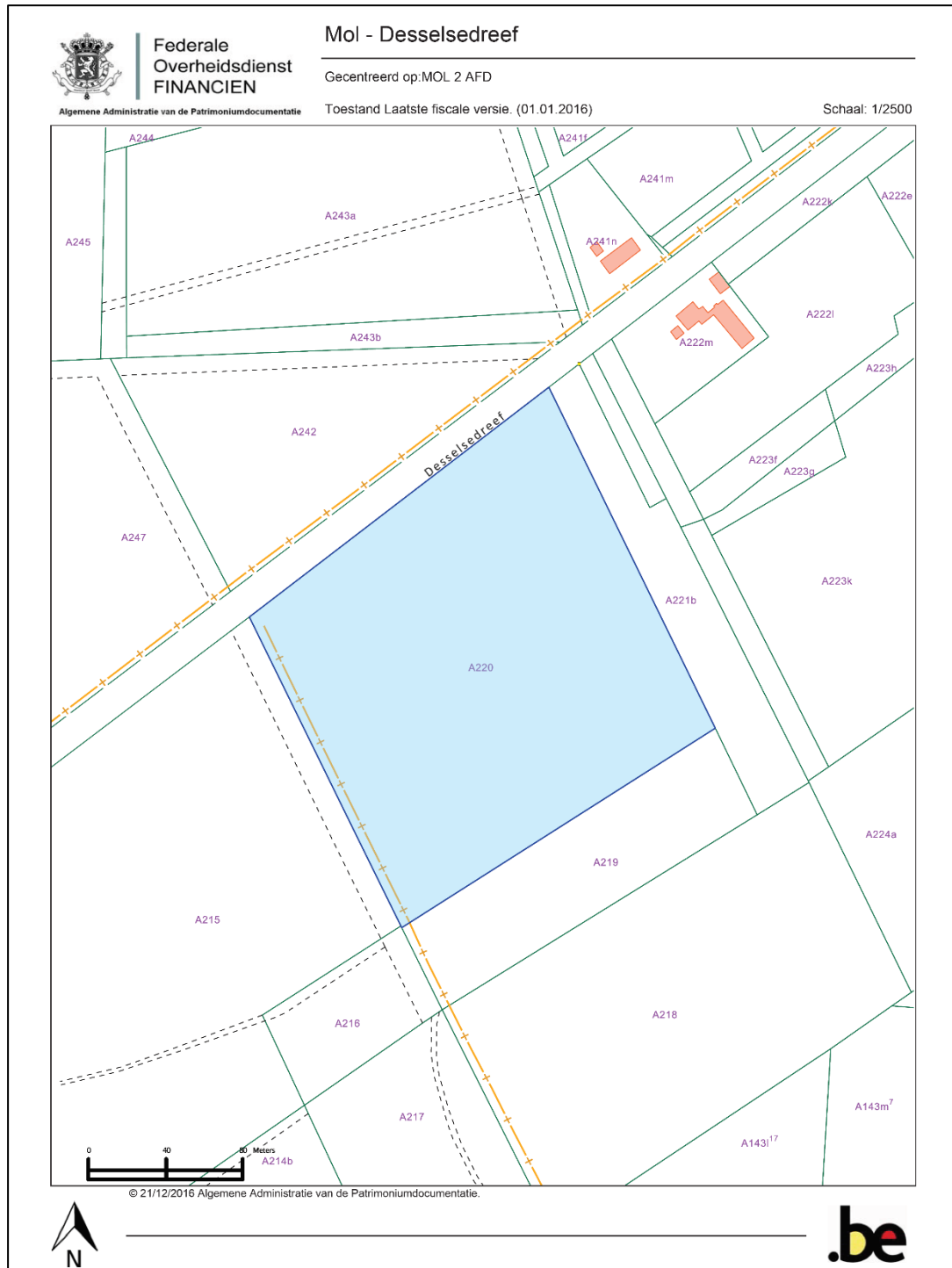

Afbeelding1: Bounding Box

2.1.6. Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het projectgebied ligt in de gemeente Mol, gehucht Postel en heeft als toponiem “De Koekoek”

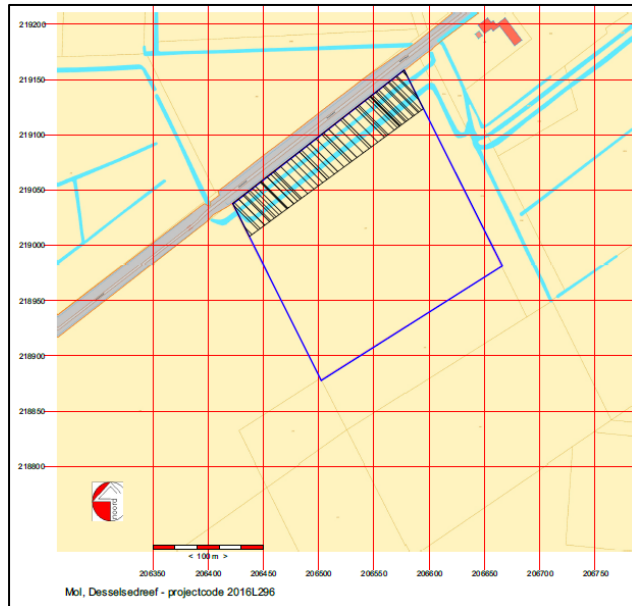
Het terrein omvat volgend kadastraal perceel: Mol, 2de afdeling, Sectie A, perceel 0220. Het terrein is 3 ha 73 a 19,26 ca groot (37.319,26 m²).

Afbeelding 2: Kadastraal uittreksel toestand 01/01/2016

Plan met de verstoorde zones

Enkel aan de noordwestzijde van het terrein bevindt zich een breed grachtenstelsel bestaande uit twee grachten die parallel lopen met de Desselsedreef. Voor, tussen en vlak achter deze grachten staan bomen en struiken. Deze strook kan beschouwd worden als “verstoorde zone”.

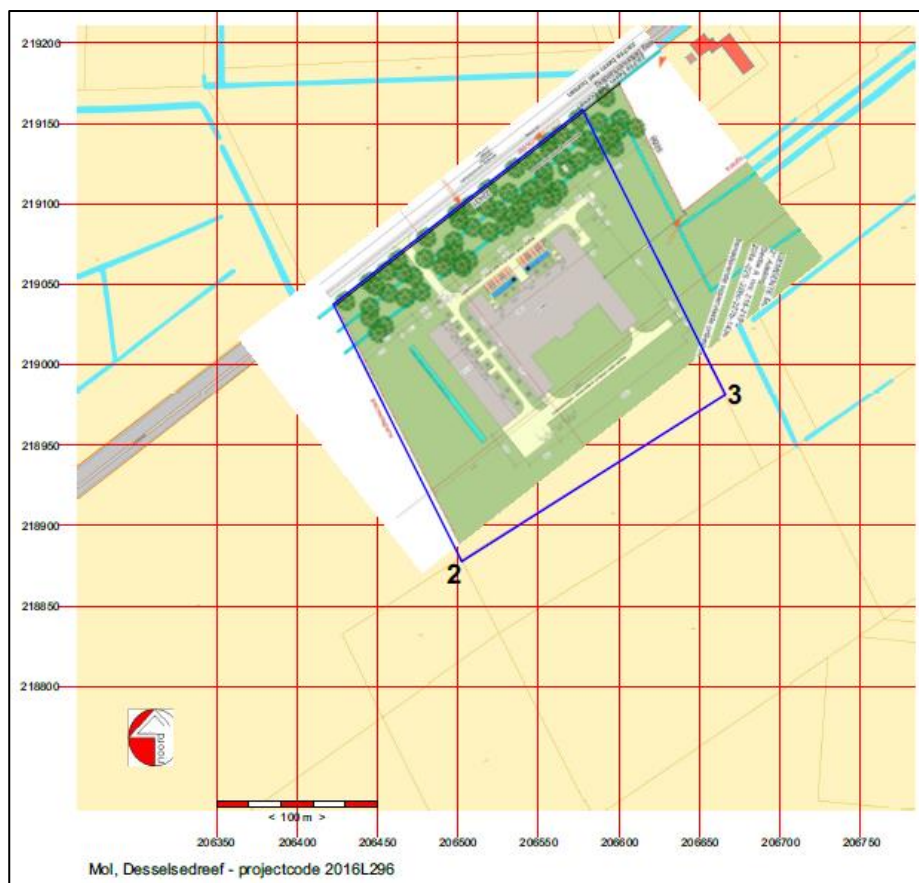
Afbeelding 3: Verstoorde zone

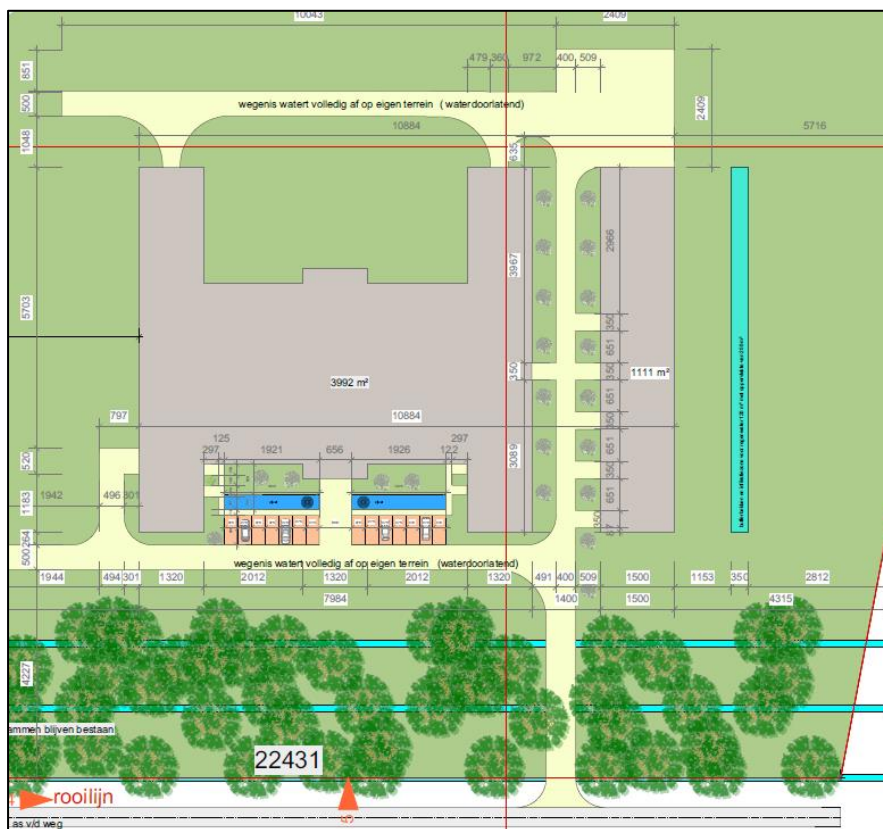
Afbeelding 4: foto van de actuele situatie aan de Desselsedreef

2.2. Aanleiding van het vooronderzoek

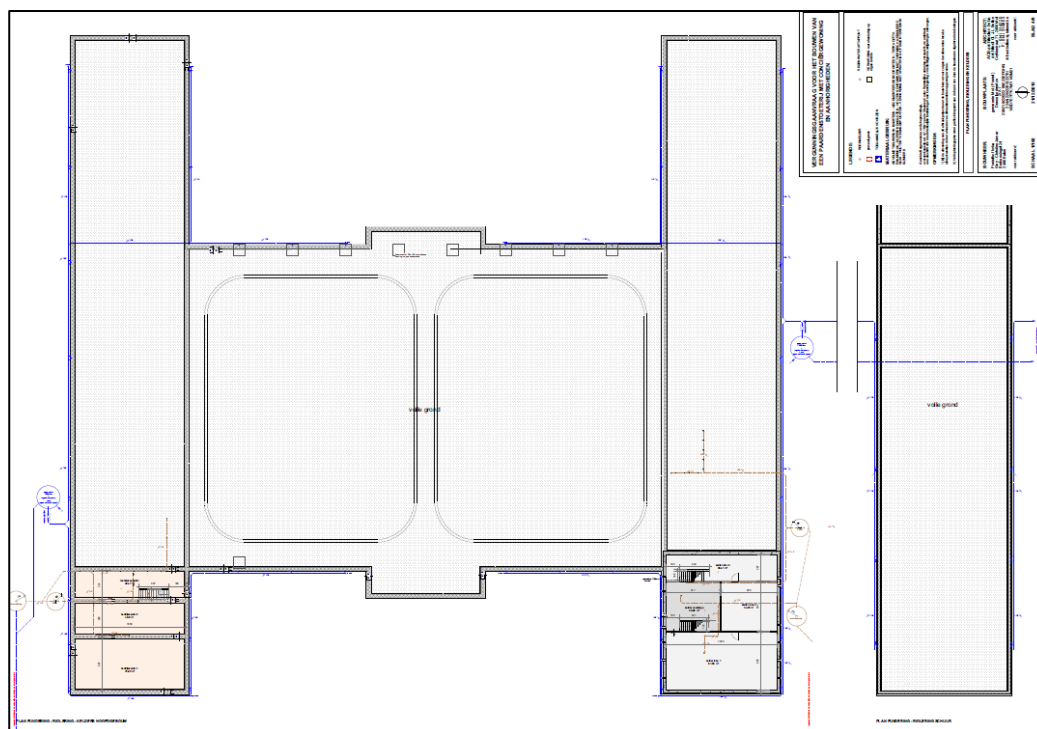
De eigenaars van het perceel wensen op het perceel een paardenstoeterij te bouwen met conciërgewoning en aanhorigheden. De Gebouwen beslaan een oppervlakte van 3992 m² wat betreft de stoeterij en in pandige conciërgewoning, 1111 m² voor stallen, 259 m² voor de aanleg van een infiltratiebekken voor 125m³ (diepte wordt derhalve 2,07 m), en verder aanleg van parkeerplaatsen en wegenis rondom en voor de stoeterij met een oppervlakte van ca. 2400 m². de totale bouwoppervlakte bedraagt derhalve 7.762 m², dit is 20,8% van de totale perceelsoppervlakte (37.319,26 m²)

Afbeelding 5: inplantingsplan van de stoeterij met aanhorigheden

Afbeelding 6:
inplantingsplan zoals
aangereikt door de
architect

Afbeelding 7: funderings- en kelderplan zoals aangereikt door de architect

Voor de bouw zal over het volledige te bebouwen en bestraten terrein de teelaarde verwijderd worden om de fundering aan te kunnen zetten op stabiele ondergrond. Dit betekent dat over een oppervlakte van tenminste 7.762 m² alle bodemsporen – indien aanwezig – zullen vernietigd worden. Voor de twee pistes die aangelegd zullen worden in het centrale gedeelte van het gebouw wordt een volledig nieuwe bodemopbouw voorzien die voldoet aan piste voor stoeterijen.

Er zijn nog geen detailplannen van de funderingen beschikbaar, net zo min als doorsneden van de aan te leggen wegenis, maar omdat de oppervlakte van de zone die bebouwd zal worden ruim groter is dan 5000 m² is een archeologienota – in dit geval met de vraag voor uitstel van veldwerk – decretaal verplicht.

De omliggende velden, heel het project omvat een oppervlakte van 28,94 ha, zullen behouden blijven in de staat waarin ze zich bevinden en zullen dienen als uitloopweiden voor de paarden.

2.3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Archeologische verwachting

De historische kaarten en de meldingen in de centraal archeologische inventaris wijzen niet direct op een rijke archeologische streek. Het is op archeologisch vlak eerder onbekend terrein en dat maakt het projectgebied des te interessanter om verder onderzoek in de vorm van veldonderzoek door te voeren. De ligging van het projectgebied, op de rand van relatief droog naar een relatief nat gebied, op gemakkelijk bewerkbare gronden, met waterrijke zones in de omgeving, maken van het gebied een ideale vestigingsplaats voor kampen of nederzettingen van de semi-nomadische bevolkingsgroepen uit de prehistorie en/of metaaltijden.

De noordelijke zone kan daarbij licht verstoord zijn door de sporen van afwateringskanaaltjes zoals te zien op de luchtfoto's uit 2012. Maar, die zijn aangelegd in het als natste deel van het terrein, het als Zeg gekarteerde gebied op de bodemkaart van België. De zuidoostelijke helft van het terrein heeft als drainageklasse de letter d, matig nat en meer oostelijk wordt de grond droger. Bovendien ligt het terrein op een zachte helling die stijgt van west naar oost. Mogelijk dat er dus sporen van off site fenomenen zoals spiekers of afvalkuilen aangetroffen kunnen worden uit de metaaltijden, alhoewel sporen van nederzettingen niet uit te sluiten zijn. Vergelijkbare situaties werden immers aangetroffen in Bree, Houborn¹ waar een kleine nederzetting uit de Late IJzertijd werd aangetroffen in het natste deel van het onderzoeksterrein terwijl in Overpelt, Bleekveldstraat² enkel off site sporen werden vastgesteld.

Omwillen van de archeologische onbekendheid van de streek is het aangewezen het projectgebied eerst te onderwerpen aan een landschappelijk booronderzoek om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard of geschonden is. Het gebrek aan vondstmeldingen heeft waarschijnlijk vooral te maken met het afgelegen zijn van het projectgebied en de "beschermende" nabijheid van de Abdij van Postel.

Indien het landschappelijk booronderzoek resulteert in de vaststelling dat de oorspronkelijke bodem weinig of niet geschonden is dan wordt een vervolgonderzoek aanbevolen met een archeologisch booronderzoek gevolgd door het volledige projectgebied te onderwerpen aan een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem aangezien met een booronderzoek geen bodemsporen gedetecteerd kunnen worden. Indien tijdens het landschappelijk onderzoek zwaar verstoorde zones worden vastgesteld dan kunnen deze al uitgesloten worden van verder archeologisch onderzoek. Indien bij het archeologisch booronderzoek een zone kan afgebakend worden, dan nog is het de moeite waard om het niet-afgebakende gebied via proefsleuven te onderzoeken. Immers, de grafheuvels ten noorden van het projectgebied bevatten crematieresten van mensen die ergens gewoond en geleefd moeten hebben net zoals we niet weten waar de mensen gewoond hebben die de Celtic Fields bewerkten.

Er is altijd een kans dat sporen van bewoning worden aangesneden tijdens de ingreep in de bodem doormiddel van proefsleuven, aangevuld met volgputten en kijkvensters, en dat er voldoende sporen aanwezig zijn die wijzen op de aanwezigheid van off-site fenomenen of nederzettingen/kampplaatsen. Indien zo, kan een vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving al dan niet op een deel of het geheel van het projectgebied worden aanbevolen. Indien blijkt dat het resultaat van de prospectie doormiddel van proefsleuven geen kans biedt op enige vorm van kennisvermeerdering, dan zal er geen vervolgonderzoek worden aanbevolen.

Waardering van het potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek kan niet met zekerheid gezegd worden dat het projectgebied effectief resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Er zijn geen directe of indirecte aanwijzingen van vondsten in het projectgebied. Het potentieel op kennisvermeerdering lijkt beperkt. Toch biedt de landschappelijke ligging kansen op het aantreffen van nederzettingssporen. Het gebrek aan vondstmeldingen heeft waarschijnlijk vooral te maken met het afgelegen zijn van het projectgebied en de "beschermende" nabijheid van de Abdij van Postel.

Omwillen van de archeologische onbekendheid van de streek is het aangewezen het projectgebied eerst te onderwerpen aan een landschappelijk booronderzoek om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemgenese bewaard of geschonden is. Indien de oorspronkelijke bodemgenese voldoende bewaard

¹ VAN DE KONIJNENBURG, R., CLAESEN, J., DONDEYNE, S., LUIJTEN, M., VANDENBERGHE, D. en DE GRAVE, J., VAN GENECHTEN, B., 2015, Van jonge steentijd tot een Hollands legerkamp, Verslag van het archeologisch onderzoek te Bree, Houbornstraat, HAAST-rapport 2015-20, Bree, 2015 D/2015/12654/20

² VAN DE KONIJNENBURG, R., en DONDEYNE, S., ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING SITE: OVERPELT - Ringlaan / Veldstraat / Bleekveldstraat, eindverslag, HAAST rapport 2012-08, D/2012/12654/8, Bree, 2012

is / weinig of niet geschonden, dan wordt een archeologisch booronderzoek aanbevolen, gevolgd door een proefsleuvenonderzoek.

Indien het archeologisch booronderzoek geen of onvoldoende resultaten zou opleveren om een archeologische zone af te bakenen, dan is het aangewezen het volledige projectgebied te onderwerpen aan een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem aangezien met een booronderzoek geen bodemsporen gedetecteerd kunnen worden. Indien wel een zone kan afgebakend worden, dan nog is het de moeite waard om het niet-afgebakende gebied via proefsleuven te onderzoeken. Immers, de grafheuvels ten noorden van het projectgebied bevatten crematieresten van mensen die ergens gewoond en geleefd moeten hebben net zoals we niet weten waar de mensen gewoond hebben die de Celtic Fields bewerkten.

Afweging noodzaak verder onderzoek

Er is zeer weinig bekend over archeologische vindplaatsen op en in de (wijde) omgeving van het terrein. Enkel enkele vage vermeldingen in de centraal archeologische inventaris wijzen naar sporen uit de prehistorie en de metaaltijden. Precies omwille van het feit dat er zo weinig bekend is in deze streek is een archeologisch traject zeker te verantwoorden.

2.4. Vraagstelling en Onderzoeksdoelen

Het doel van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van landschappelijke boringen is het leren kennen van de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap. Hieruit kan ook de intactheid van de bodem en de aanwezigheid van verstoringen getoetst worden. Eventuele archeologische indicatoren aangetroffen in de boorstalen kunnen bijkomende informatie geven over de te verwachten archeologische vondsten.

Voor het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van landschappelijke boringen worden volgende onderzoeksvragen opgesteld die beantwoord moeten worden:

- Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Zijn er aanwijzingen voor een verstoorde ondergrond? Valt deze af te bakenen?
- Zijn er indicaties voor steentijdgevoelige zones binnen het plangebied?
- Zijn er archeologische indicatoren aanwezig in de boorstalen?

Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

Onderzoeksmethode

Om de intacte staat van het bodemarchief te achterhalen is het noodzakelijk een **landschappelijk bodemonderzoek** uit te voeren. De landschappelijke boringen dienen verspreid over het terrein aangelegd om te bekijken of er goed bewaarde bodems aanwezig zijn op het terrein. Indien dit het geval is, kan er steentijd verwacht worden en dient er mogelijk een verkennend archeologisch booronderzoek, waaronder archeologisch boor- / proefputtenonderzoek en proefsleuvenonderzoek plaats te vinden. Mogelijk gevolgd door een eventuele opgraving.

Het booronderzoek wordt uitgevoerd met een edelmanboor met een kop van 7cm. De boringen worden verspreid over het terrein geplaatst, met een voldoende aantal om de bodemkundige situatie te begrijpen (een minimum van 10 boringen per hectare). Tijdens dit onderzoek staat het vrij aan de bodemkundige om meer boringen te plaatsen indien dit nodig is voor een goed begrip van de bodemopbouw.

Mogelijk vervolgtraject:

Afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van landschappelijke boringen, kan besloten worden tot het uitvoeren van verschillende onderzoeken. Het onderzoeksdoel voor dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan wat het potentieel is van het plangebied voor de aanwezigheid en bewaring van vindplaatsen die op basis van het bureauonderzoek kunnen verwacht worden. Om dit te kunnen vaststellen is, na het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk. Uit welke stappen dit vooronderzoek met ingreep in de bodem zal bestaan, is afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek door middel van landschappelijke boringen.

Afhankelijk van de resultaten van de landschappelijke boringen kan een deel van het terrein uitgesloten worden van verder onderzoek, bijvoorbeeld indien blijkt dat bepaalde zones zijn verstoord door recente vergravingen.

Indien het landschappelijk booronderzoek aantoont dat er binnen het plangebied een intacte bodemopbouw aanwezig is en er eventueel een mogelijkheid bestaat voor intacte steentijdsites op locatie dient dit potentieel verder onderzocht te worden door middel een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van **verkennend archeologisch booronderzoek**. Een dergelijk onderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Dit soort onderzoek is uitermate geschikt voor het opsporen van steentijdsites en hun omvang te bepalen. Hiervoor is het zeven van de boorkernen wel een noodzakelijkheid. De gestelde voorwaarden voor een dergelijk onderzoek in de Code van de Goede Praktijk zijn hier richtinggevend. Indien hiervan wordt afgeweken, dient dit beargumenteerd te worden.

Voor het opsporen van steentijdsites wordt een boorgrid van 10 bij 12 meter aangeraden, waarbij 10 meter de afstand is tussen de raaien en 12 meter de afstand tussen de boringen binnen een raai. Ook hier worden afwijkingen op dit boorgrid beargumenteerd. De keuze van het boorgrid en de resolutie moeten gebaseerd zijn op de resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem.

De onderzoeksvragen die hier minimaal beantwoord moeten worden zijn:

- Is er potentieel voor steentijdvindplaatsen binnen het projectgebied?
- Zo ja, in welke zones en op welke dieptes situeren deze zich ?
- Welk vervolgtraject kan worden uitgestippeld, rekening houdend met behoud in situ en ex situ?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer antwoord kan gegeven worden op bovenstaande onderzoeksvragen. Bij positieve resultaten wat betreft steentijdvindsten en een voldoende waardering tot een vervolgtraject kunnen een waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en opgraving tot de volgende stappen behoren.

Een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een **waarderend archeologisch booronderzoek** heeft als doel een reeds opgespoorde archeologische site te evalueren. Hierbij wordt het boorgrid op een beperkte locatie van het plangebied gezet, waar de boorresultaten van de verkennende boringen positief zijn gebleken. De keuze van het boorgrid en de resolutie worden gebaseerd op de resultaten van het reeds uitgevoerde verkennend archeologisch booronderzoek en gemotiveerd in de rapportering. Wanneer steentijd artefactensites bewaard kunnen zijn, wordt een boorgrid voorgesteld van 5 bij 6 meter, met 5 meter als afstand tussen de raaien en 6 meter de afstand tussen de boringen in een raai. De voorwaarden voor dergelijk onderzoek worden ook hier bepaald door de Code van de Goede Praktijk. Afwijkingen hierop worden beargumenteerd. Gezien het hier gaat om een voorstel van een boorgrid.

De onderzoeksvragen bij het waarderend archeologisch onderzoek zijn:

- Is er potentieel voor steentijdconcentraties binnen het projectgebied?
- Zo ja, in welke zones en op welke dieptes situeren deze zich ?
- Worden de vindplaatsen bedreigd door de geplande werkzaamheden? Zijn er mogelijkheden tot behoud in situ of ex situ?
- Welk vervolgtraject blijkt noodzakelijk?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer antwoord kan gegeven worden op bovenstaande onderzoeksvragen. Op locaties waar tijdens het waarderend booronderzoek intacte vuursteenconcentraties worden aangetroffen, worden **proefputten ifv steentijd artefactensites** voorgeschreven. In deze proefputten wordt de verticale en horizontale omvang van de vuursteenconcentraties geanalyseerd. Ook de aard, datering en waarde van deze concentraties worden bestudeerd, evenals hun relatie met het landschap en de impact van de geplande werken.

Bij het bepalen van de methode en technieken worden volgende keuzes gemaakt afhankelijk van het vooronderzoek:

- Omvang van de putten
- Diepte van de putten
- Aantal putten
- Inplanting van de putten

De keuze is verder afhankelijk van volgende parameters:

- Aard ondergrond
- Doelstellingen onderzoek
- Verwachte sporen- en vondstendensiteit
- Terreingesteldheid

De concrete uitvoer van het onderzoek gebeurt conform de technische bepalingen voorgeschreven in de Code van de Goede Praktijk (8.6.3: Technische bepalingen).

Tot slot dient een **proefsleuvenonderzoek** plaats te vinden. Indien er slechts in een deel van het plangebied sprake is van een mogelijke steentijdsite, kan op de rest van het terrein reeds overgegaan worden tot een proefsleuvenonderzoek. Indien steentijdsites aanwezig zijn dienen deze eerst opgegraven te worden vooraleer op deze plaats proefsleuven kunnen worden getrokken.

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Om een dekkingpercentage te bereik van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarssleuven kan een dekkingpercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

Afhankelijk van de resultaten van het landschappelijke bodemonderzoek kan een deel van het terrein uitgesloten worden van dit verdere onderzoek, bijvoorbeeld indien bleek dat bepaalde zones waren verstoord door recente vergravingen.

De proefsleuven worden zo aangelegd dat ze zo lang mogelijk zijn (Figuur 8). Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dient het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen ?
- Maken de sporen deel uit van een of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot een of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten ? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiele afwezigheid van archeologische sporen ? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het

plangebied.

Opmerking:

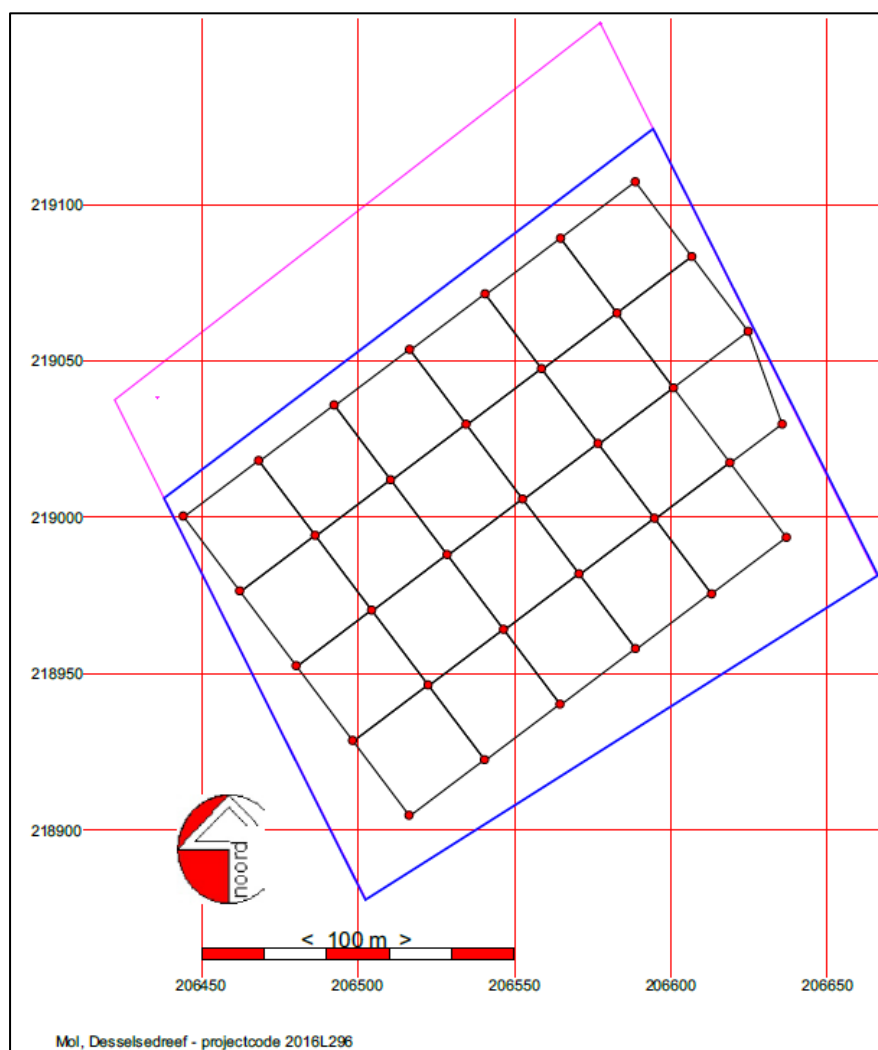
Het volledige vervolgtraject is afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van landschappelijke boringen. Volgens de Code van de Goede Praktijk (8.4 en verder) kan een volgende stap in het vervolgtraject pas in detail worden uitgeschreven nadat de resultaten van een voormalige stap in het vooronderzoek beschikbaar zijn. Hierdoor zijn de hier voorgestelde stappen voorwaardelijk en niet bindend.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

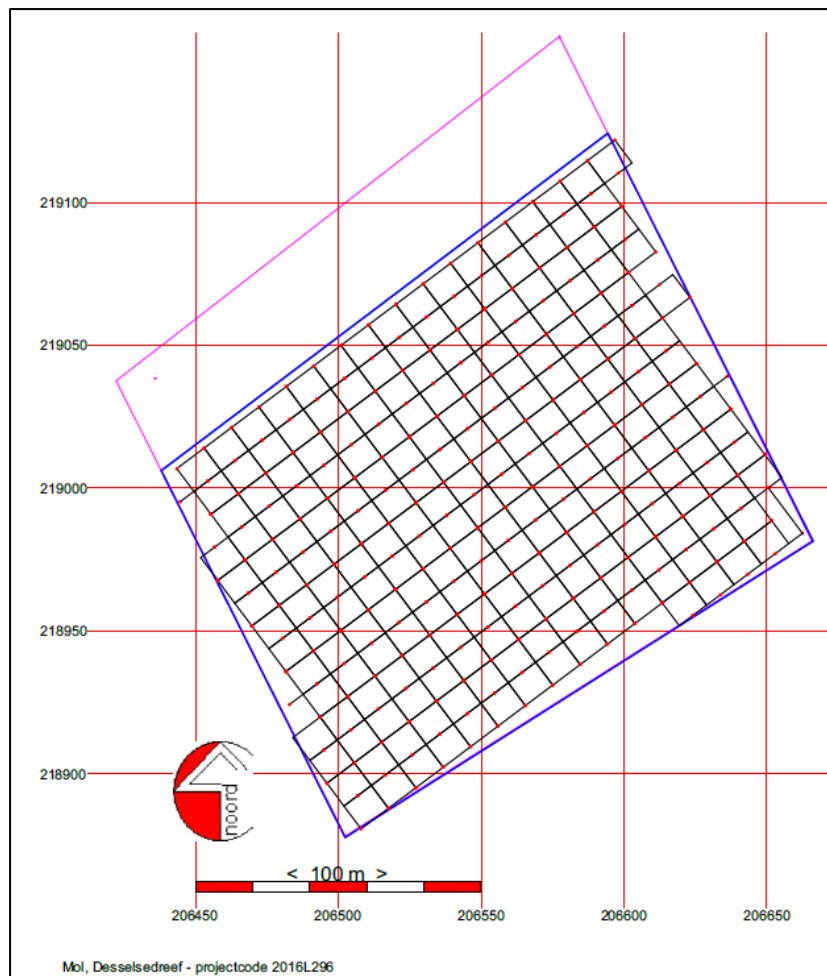
Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.

2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

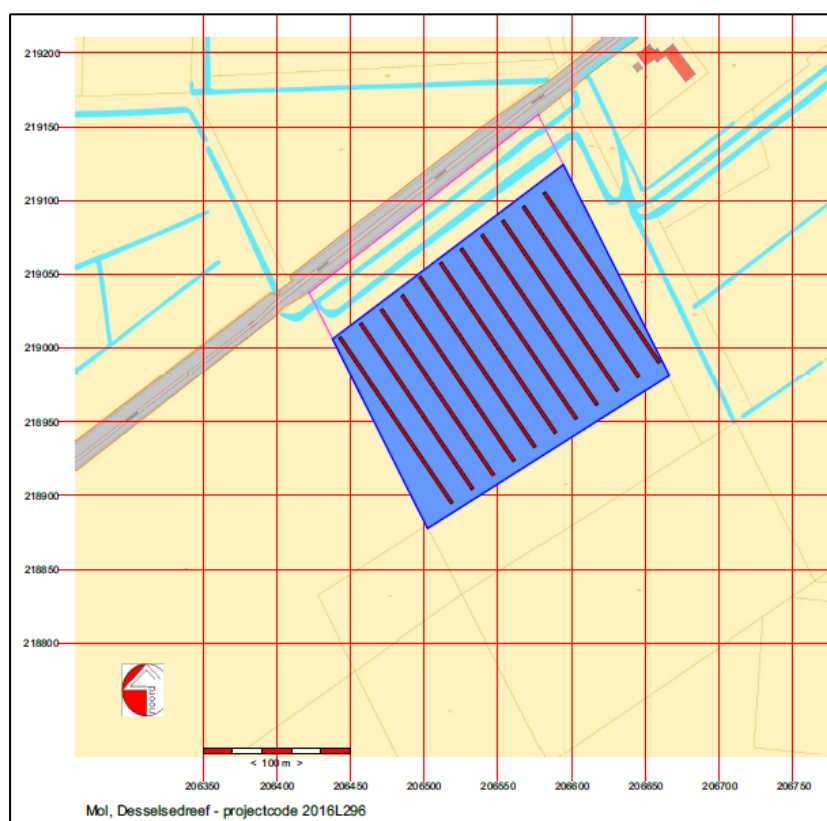
Er wordt niet verwacht dat afwijkingen van de Code van Goede Praktijk zich zullen/kunnen voordoen.

*Afbeelding 8: Voorstel
inplanting
landschappelijke
boringen.*

*Afbeelding 9: Voorstel
inplanting verkennende
archeologische boringen*

*Afbeelding 10: Voorstel
inplanting proefsleuven*

3. Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1: Bounding Box

Afbeelding 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2015

Afbeelding 3: Verstoorde zone

Afbeelding 4: foto van de actuele situatie aan de Desselsedreef

Afbeelding 5: inplantingsplan van de stoeterij met aanhorigheden

Afbeelding 6: inplantingsplan zoals aangereikt door de architect

Afbeelding 7: funderings- en kelderplan zoals aangereikt door de architect

Afbeelding 8: voorstel van inplanting van de landschappelijke boorpunten

Afbeelding 9: voorstel van inplanting van het verkennend archeologisch booronderzoek

Afbeelding 10: Voorstel van inplanting van de proefsleuven

4. Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via:

<https://www.onrorenderfgoed.be/actueel/nieuws/onderzoeksrapport-archeologisch-vooronderzoek-proefsleuven-strategie/>